

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	421.00
Dato:	160609
Saksnr:	200901770-033

Bufetat

Barne- og likestillingsdepartementet ved barne- og ungdomsavdelingen

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref: Vår ref: 2009/53383-2 Arkivkode: 008 Dato: 12.06.2009

Høringsuttalelse fra Bufetat, region vest

Vi viser til BLDs brev med ref. 2009011770-/ACDS av 16.04.2009.

Bufetat, region vest avgir med dette høringsuttalelse i saken.

Merknader til forslaget om "åpen" adopsjon

Innledningsvis ønsker vi å knytte et par kommentarer til kap. 4 i høringsnotatet om bakgrunnen for departementets forslag om adgang til kontakt mellom barnet og biologiske foreldre etter adopsjon etter barnevernloven. Departementet har pekt på at Høyesterett i to dommer direkte oppfordret lovgiver til å vurdere muligheten for samværsrett etter en adopsjon.

Den ene av dommerne i Høyesterett uttaler i Rt. 1990 s 1274 blant annet: "Så vidt jeg forstår av de sakkyndiges uttalelser for Høyesterett i denne sak, er det en alminnelig faglig oppfatning at også adoptivbarn bør gis kunnskap om, eventuelt også mulighet for samvær med, sine biologiske foreldre. At dette behov vil være til stede hos foreldre som blir utsatt for tvangsadopsjon, sier seg selv...". Når det gjelder bruk av tvangstiltak i barnevernssaker, har myndighetene hatt adgang til å legge en viss vekt på hensynet til foreldrene der ingen av løsningene utpeker seg som best for barnet. At man i oppfordringen til lovgiver om å åpne for samvær etter adopsjon, trekker inn foreldrenes behov, fremstår som en ny argumentasjon i adopsjonssammenheng.

Det ville være brudd på prinsippene for vurderingen av adopsjonssøknader å ta hensyn til andre enn barnets interesser, jf. Hognestad og Steenberg (2000) s 137 flg. Vi peker særlig på det Hognestad/Steenberg anfører på s 138: "Ved adopsjon er barnets gagn det *eneste* hensynet som skal tillegges vekt. Denne forskjellen er vel begrunnet: Avgjørelser om foreldreansvar m.v. etter bl. eller tiltak etter bvl. kan på nærmere fastsatte vilkår endres dersom hensynet til barnet tilsier det... Adopsjon derimot er et definitivt vedtak..."

Bufetat, region vest er likevel positivt innstilt til *intensjonen* om at man i høringsnotatet går inn for økt bruk av adopsjon som virkemiddel for å sikre barnets beste i de tilfellene der fosterbarnsadopsjon skjer mot de biologiske foreldrenes vilje. Det gjennomføres med andre ord i dag for få fosterbarnsadopsjoner.

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Region vest

Strandgt. 59

Postboks 6200

5893 Bergen

Telefon: 466 19 300

Telefaks: 55 90 28 18

Saksbehandler:

Tore Lied

Direkte telefon: 466 18 997

region.vest@bufetat.no

Organisasjonsnr:

986 129 146

www.bufetat.no

Vi er imidlertid ikke sikre på at skulle være nødvendig å endre adopsjonslovgivningen slik at det gis mulighet for å innvilge ”åpen” adopsjon for å nå ovennevnte målsetting. Høyesterett har nemlig i Rt. 2007 s 561 i vurderingen av om det bør gis samtykke til adopsjon lagt en viss vekt på at fosterforeldrene har lovet kontakt mellom barnet og biologiske foreldre etter adopsjonen, selv om det ikke vil eksistere et rettslig krav for de biologiske foreldre på samvær med barnet. Se særlig avsnittene 61 til 63 i dommen. Det skulle altså ikke være nødvendig å lovfeste et rettslig krav på samvær for å åpne opp for noen flere adopsjoner.

Regionen ser dessuten en del uheldige virkninger av ”åpen” adopsjon i den form som er foreslått i høringsnotatet. Den mest åpenbare er kanskje at fosterforeldrenes samtykke til samvær med påfølgende vedtak i fylkesnemnda likevel ikke kan tvangsfullføres, heller ikke med tvangsbot, dersom fosterforeldrene senere skulle komme til at de av forskjellige grunner likevel ikke vil gjennomføre samværene. Dermed kan man havne i den situasjonen at de biologiske foreldrene bare kan anlegge sak om samværsspørsmålet uten at man likevel får gjennomført ev. pålagt samvær. Med andre ord vil ”sluttresultatet” kunne bli det samme som etter lovnader nevnt i Rt. 2007 s 561. Den formen for ”åpen” adopsjon som foreslås, har så å si ikke andre virkninger enn sterk adopsjon etter dagens system.

Det vil videre være uheldig om fosterforeldrene skulle samtykke i at biologiske foreldre kan ha samvær med barnet – selv om de kanskje selv er i tvil om hvorvidt samvær er til barnets beste – for å få gjennom en adopsjon. Man kan jo ikke lett føre kontroll med hva som skulle være motivene for å samtykke i fortsatt samvær mellom biologiske foreldre og barnet. Samværsspørsmålet kan altså bli et skjult eller åpent forhandlingstema. Det vil kunne bero på større eller mindre grad av vilkårlige omstendigheter hvorvidt fosterforeldrene er villige til å samtykke i samvær mellom biologiske foreldrene og barnet. En kan i en slik prosess risikere at fokuset på barnet svekkes.

Det må også nevnes at adopsjon med samværsrett vil føre til rettsulikhet mellom barn som er tvangsadoptert etter barnevernloven på den ene siden og barn som er tvangsadoptert eller frivillig adoptert utelukkende etter de alminnelige reglene i adopsjonsloven på den andre siden. Argumentene som taler for samværsrett kan etter omstendighetene være like sterke og vektige i en stebarnsadoptasjon mot den ene forelderens vilje eller ved en ”frivillig” fosterbarnsadoptasjon som ved tvangsadoptasjon etter barnevernloven. Dermed kan et ”tosporet” system føre til vilkårlige forskjeller i den rettslige stillingen til både barna, adoptivforeldrene og de biologiske foreldrene, alt etter hvilken type adopsjon som gjennomføres.

Et annet moment som til en viss grad taler imot å innføre åpen adopsjon, er at den i noen tilfeller kan bidra til å skape eller forsterke allerede tilstedeværende identitetsforvirring hos barnet. Ved fortsatt begrenset samvær med biologiske foreldre etter en adopsjon vil barnet kunne forsøke å ivareta lojaliteten til fraværende biologiske foreldre, noe som kan påvirke tilhørigheten og tilknytningen til adoptivforeldrene.

Adopterte barn har imidlertid en rett til å kjenne sitt opphav. Videre viser forskning at det av hensyn til adoptivbarnets emosjonelle utvikling må vises respekt for den adoptertes biologiske familie. En slik holdning er avgjørende for en god følelsesmessige utvikling for barnet. En må også akseptere at adopsjon involverer barnets forhold til minst to, ev. flere familiesystemer.

Barnets forhold og kjennskap til biologisk familie kan dog ivaretas uten at det skjer ved en formalisert samværsrett etter en adopsjon.

Bufetat

Som det fremgår av høringsnotatet, er det i USA og England ikke lagt til grunn at kontakt etter en adopsjon er et gode for barnet.

For adoptivbarnet er adopsjon uansett type oftest en form for brudd med og tap av biologiske foreldre. For noen adoptivbarn kan dette oppleves som et livslangt tap. For at barnet etter en adopsjon skal opprettholde kunnskap om sitt opphav og/eller kjennskap til biologiske foreldre, må adoptivfamilien og andre se på barnets biologiske familie som en ressurs for barnet. En må være bevisst på familiemessige og kulturelle forhold på en måte som best mulig ivaretar barnets erfaringer.

I § 4 – 20-sakene har barnet normalt vært i fosterhjemmet over noe lengre tid og kan ha bodd sammen med biologiske foreldre, hatt samvær med dem, eller noe kontakt. De har altså kjennskap til foreldrene og dermed kunnskap om sitt opphav.

Åpen adopsjon skal sikre at det ikke blir et absolutt brudd mellom barnet og biologisk familie. Dersom barnet imidlertid blir ivaretatt av adoptivforeldre som inkluderer biologisk familie i sin holdning, vil en adopsjon etter dagens system ikke oppleves som et absolutt brudd. Barnet har erfaringer med biologisk familie å bygge på, og de har mulighet til å bearbeide disse erfaringene i adoptivfamilien. "Åpen" adopsjon er i dette perspektivet ikke nødvendig for å ivareta barnets beste.

Etter gjennomgang og vurdering av høringsnotatet finner regionen at den i det vesentlige ikke er enig med departementet når det formodentlig konkluderer med at argumentene som taler for samværsrett for biologiske foreldre etter adopsjon må veie tyngre enn de som taler imot. På bakgrunn av det ovennevnte er Bufetat, region vest kommet til at vi ikke støtter forslaget om innføring av ny lovbestemmelse i adl. § 14 a og bvl. § 4-20a.

Merknader til forslaget om endring av reglene om anerkjennelse av utenlandske adopsjoner

Når det gjelder departementets forslag til endringer i adopsjonsloven om anerkjennelse av adopsjoner, slutter vi oss både til argumentasjonen og konklusjonen. Vi støtter altså forslaget om endring av adl. § 19 første ledd, første punktum.

Med hilsen

Renu Aneja (e.f)
Avdelingsdirektør familievern og adopsjon

Tore Lied
Seniorrådgiver/jurist